

Számvitel II.

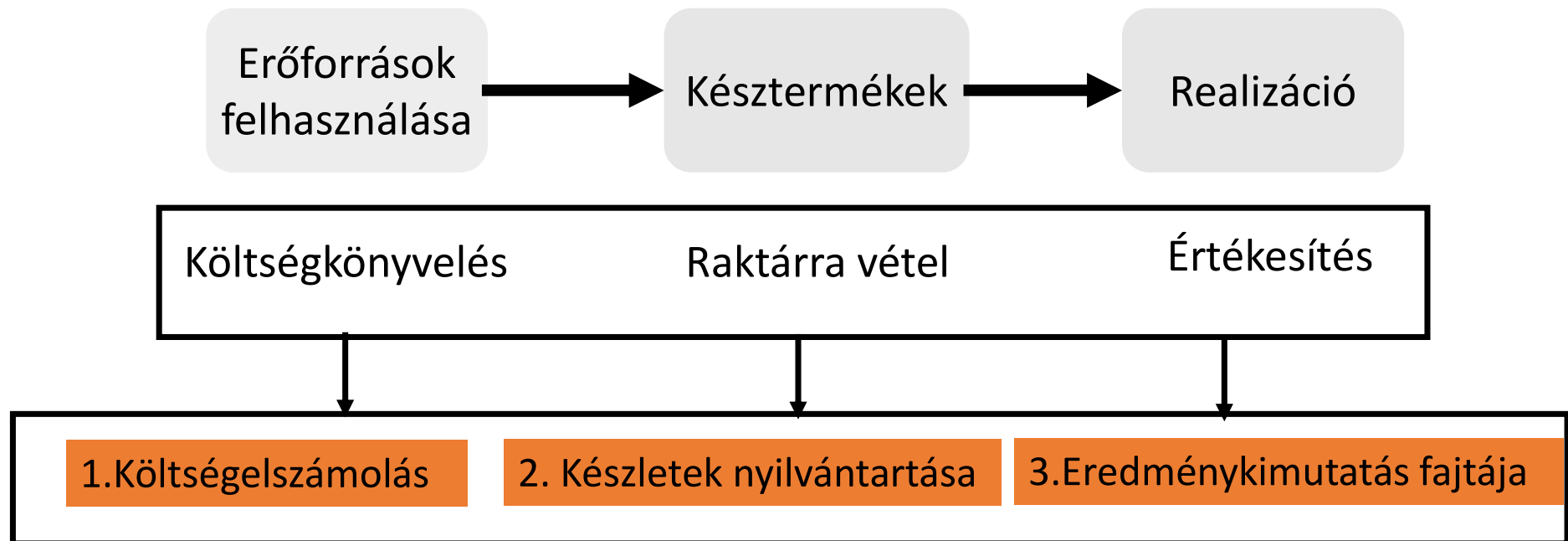
5. előadás

A termelési és értékesítési folyamat II.

Dr. habil Borbély Katalin
egyetemi docens

Ismétlés

A termelési és értékesítési folyamat

Lehetséges elszámolási módok

Megnevezés	Összköltség eljárás			Forgalmi költség eljárás	
	Nincs	Csak mennyiség-beni	Mennyiség-beni és értékbeni	Csak mennyiség-beni	Mennyiség-beni és értékbeni
	A készlet (STK) nyilvántartás módja				
Csak 5. sz.o.	X	X	X	-	X
Elsődlegesen 5.	-	-	X	-	X
Csak 6/7. sz.o.					
Elsődlegesen 6/7.	-	-	X	-	X

A termelési és értékesítési folyamat összefoglalása

A megoldandó probléma

Az időszak költségeiről és értékesítéséről az alábbi adatokat ismerjük (e Ft):

- Anyagjellegű ráfordítás (alapanyagfelhasználás) 2000
- Személyi jellegű ráfordítás (bérköltség) 2700
- Értékcsökkenési leírás (műszaki berendezések) 300
- A fenti költségek 50%-a közvetlen költség, a közvetett költségek 60%-a felosztható a termékekre
- A záró befejezetlen termelés értéke 0
- Raktárra vettek 500 db elkészült terméket, amelynek nyilvántartási ára 9000 Ft/db
- Értékesítették a készlet 90%-át.
- Az értékesítés utáni készletcsökkenést is könyvelték. Eladási ár 15000 Ft/db +áfa
- Az év végi leltár során 50 db készterméket találtak.

Kiegészítő információ: költségfelosztás

A vállalkozás célja:

a termék minél pontosabb önköltségének megállapítása (az költség és eredménytervezés, illetve piaci pozíció miatt).

Teendő:

azoknak a költségeknek felosztása a lehető legnagyobb mértékben és legpontosabban, amelyek nem rendelhetők közvetlenül egy termékhez (szolgáltatáshoz)

Módszerek (pl.):

Pótlékoló kalkuláció (egyetlen vagy kevés vetítési alap)

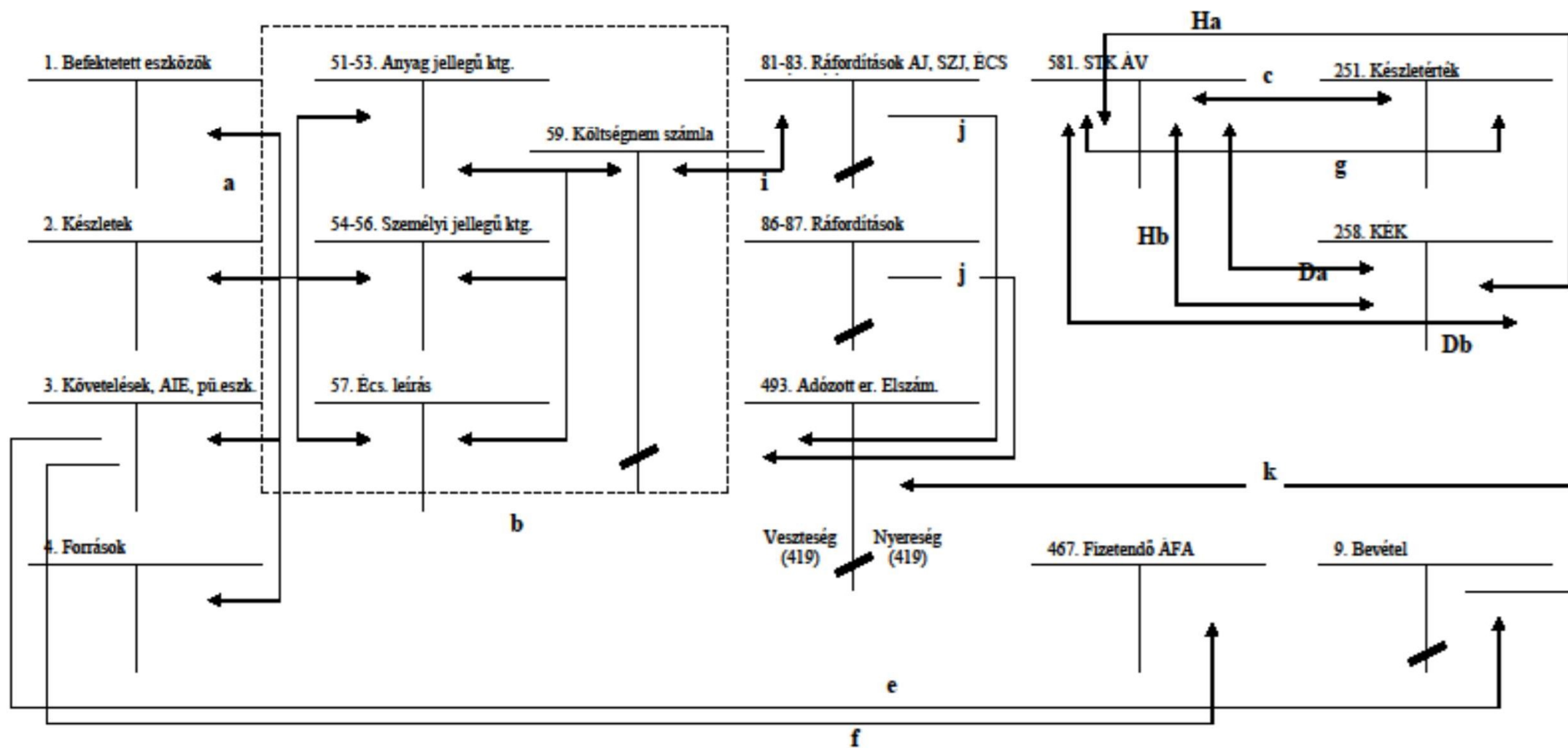
Tevékenységalapú kalkuláció (ok-okozati összefüggések keresése, több vetítési alap, amely pontosabb felosztást eredményez)

Könyveljük a gazdasági eseményeket az alábbi változatokban!

1. Kizárólag költségnem elszámolás, összköltség eredménykimutatás
  - a) Év közben értékbeni kimutatás van, a nyilvántartás tervezett önköltségen (nyilvántartási/elszámoló áron) történik
  - b) Év közben értékbeni kimutatás nincs
2. Elsődleges költséghely – költségviselő, másodlagos költségnem elszámolás, forgalmi költség eredménykimutatás (Év közben értékbeni kimutatás van, a nyilvántartás tervezett önköltségen (nyilvántartási/elszámoló áron) történik)

Összefoglaló ábra I.
csak költségnem könyvelés/ értékbeni
nyilvántartás van/ összköltség eljárásra épülő
eredménykimutatás

Összefoglaló ábra I.

csak költségnem könyvelés/ értékbeni nyilvántartás van/ összköltség eljárásra épülő eredménykimutatás

a, költségek könyvelése

b, költségek költségnemenkénti könyvelése

c, raktárra vétel

Da, KÉK*, ha $TÖK^{**} > NYÁR^{***}$

KÉK: készletérékkülönbözet

Db, KÉK, ha $TÖK < NYÁR$

TÖK: tényleges önköltség

e, értékesítés árbevétele

NYÁR: nyilvántartási ár/tervezett önköltség

f, értékesítés áfája

g, készletcsökkenés

Ha, készletcsökkenésre jutó KÉK, ha $TÖK > NYÁR$

Hb, készletcsökkenésre jutó KÉK, ha $TÖK < NYÁR$

i, időszaki költségek átvezetése ráfordítás számlára

j, ráfordítás számla átvezetése eredmény számlára

k, bevétel számla átvezetése eredmény számlára

Könyvelés I.

csak költségnem könyvelés/ értékbeni nyilvántartás van/ összköltség eljárásra épülő eredménykimutatás

A vállalkozás csak költségnem könyvelést vezet, készletszámlát vezet, összköltség eljárásra épülő eredménykimutatást készít.

A költségek könyvelése	Raktárra vétel	Értékesítés
T 51-57 K 1-4 anyagjellegű, személyi jellegű költségek, értékcsökkenési leírás Költséghelyesbítések (elhatárolások, megtérülések)	1. nyilvántartás tényleges önköltségen T 25 K 581 készletre vétel (TÖK) 2. nyilvántartás tervezett önköltségen T 25 K 581 készletre vétel (NYÁR) A, T 258 K 581 készletérték-különbözet, ha a TÖK>NYÁR B, T 581 K 258 készletérték-különbözet, ha a TÖK<NYÁR (Ebben az esetben a 25. Ktm és a hozzátartozó 258. Ktm KÉK-e együttes egyenlege mutatja a tényleges önköltséget)	Árbevétel: T 311 K 911 eladási ár T 311 K 467 áfa Készletcsökkenés: 1. nyilvántartás tényleges önköltségen T 581 K 25 készletre vétel (TÖK) 2. nyilvántartás tervezett önköltségen T 581 K 25 készletcsökkenés (NYÁR) A, T 581 K 258 készletcsökkenésre jutó készletérték-különbözet, ha a TÖK>NYÁR B, T 258 K 581 készletcsökkenésre jutó készletérték-különbözet, ha a TÖK<NYÁR

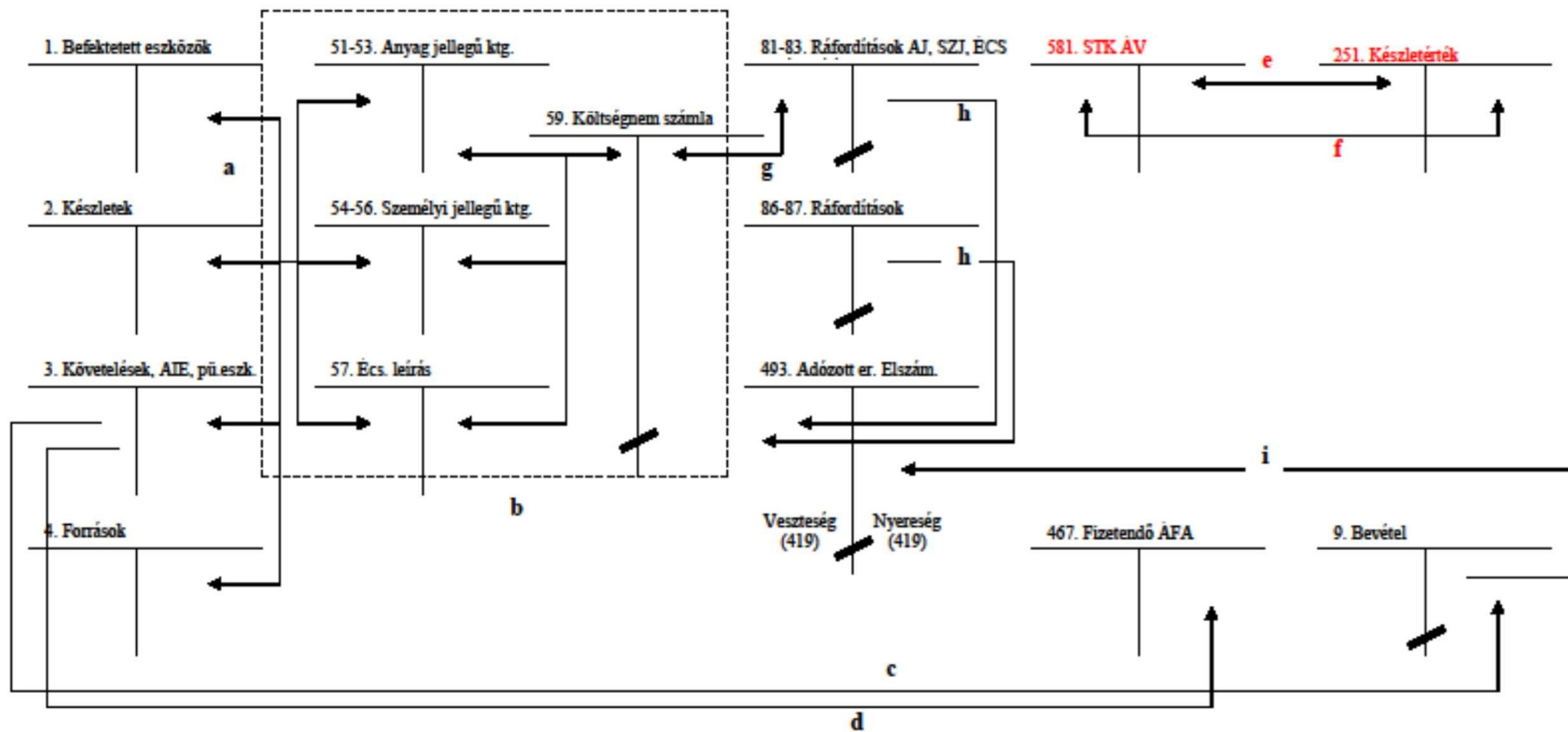
Feladatmegoldás

Sorszám	Gazdasági esemény	T számla	K számla	T és K összeg (e ft)
1a	anyagjellegű költségek	511	211	2000
2a	személyi jellegű költségek	541	471	2700
3a	értékcsökkenési leírás	571	139	300
4b	készletre vétel, nyilvántartási áron	251	581	4500
5c	értékesítés, eladási áron	311	911	6750
6c	áfa	311	467	1822,5
7c	készletcsökkenés, nyilvántartási áron	581	251	4050
8b	készletre vétel, tényleges önköltségen	258	581	500
9c	Készletcsökkenés, tényleges önköltségen	581	258	450

Mellékszámítások

Sorszám	Mellékszámítások
4b	$500 \times 9000 = 4500000$
5c	$500 \times 0,9 \times 15000 = 67500000$
7c	$500 \times 0,9 \times 9000 =$
készletre vétel, tényleges önköltség	+tök 5000 e $= (2000e + 2700e + 300e)$ - nyár <u>4500 (251)</u> kék +500 (258)
készletcsökkenés, tényleges önköltség	$500.000\text{Ft} : 500\text{db} = 1000 \text{ Ft/db}$ készletérték különbözet (kék) $500 \times 0,9 \times 1000 = 450.000$

Összefoglaló ábra II.
csak költség nem könyvelés/ értékbeni
nyilvántartás nincs/ összköltség eljárásra
épülő eredménykimutatás

Könyvelés II.

csak költségnem könyvelés/ értékbeni nyilvántartás nincs/
összköltség eljárásra épülő eredménykimutatás

A vállalkozás csak költségnem könyvelést vezet, készletszámlát nem vezet, összköltség eljárásra épülő eredménykimutatást készít.

A költségek könyvelése	Raktárra vétel leltár alapján, a fordulónapon	Értékesítés
T 51-57 K 1-4 anyagjellegű, személyi jellegű költségek, értékcsökkenési leírás Költséghelyesbítések (elhatárolások, megtérülések)	T 25 K 581 készletre vétel tényleges önköltségen (ill. az előző időszaki készletérték korrekciója)	Árbevétel: T 311 K 911 eladási ár T 311 K 467 áfa Készletcsökkenés: év közben nem könyveljük, fordulónapon, a leltár alapján készletre vétel (ill. korrekció)

Feladatmegoldás

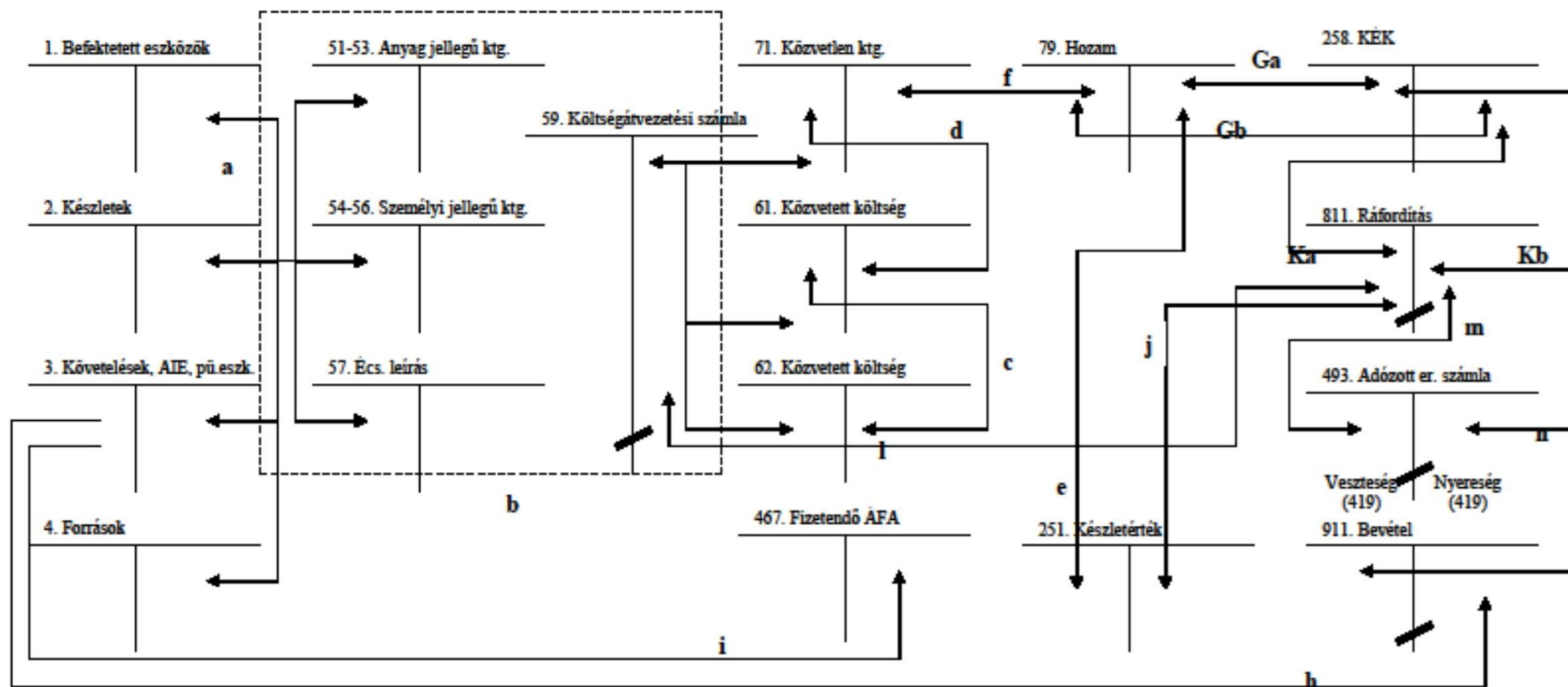
Sorszám	Gazdasági esemény	T számla	K számla	T és K összeg (e ft)
1a	anyagjellegű költségek	511	211	2000
2a	személyi jellegű költségek	541	471	2900
3a	értékcsökkenési leírás	571	139	300
5c	értékesítés, eladási áron	311	911	6750
6c	áfa	311	467	1822,5
8b	készletre vétel tényleges önköltségen a leltár alapján év végén	251	581	500

Mellékszámítások

Sorszám	Mellékszámítások
5c	$500 \times 0,9 \times 15000 = 67500000$
készletre vétel, tényleges önköltség leltár alapján	+tök 5000 e $= (2000e + 2700e + 300e)$ $5000e \text{ Ft} : 500 \text{ db} \times 50 \text{ db} = 500e \text{ Ft}$ (Zárókészlet)

Összefoglaló ábra III.

elsődleges költségnem, másodlagos költséghely-
költségviselő könyvelés/ értékbeni nyilvántartás
van/ forgalmi költség eljárásra épülő
eredménykimutatás

Összefoglaló ábra III.

elsődleges költségnem, másodlagos költségviselő-költséghely könyvelés/
értékbeni nyilvántartás van/ forgalmi eljárásra épülő eredménykimutatás

a, költségek könyvelése

b, költségek átvezetése a költséghely-költségviselő számlákra

c, üzemi/üzleti költségek felosztása

d, közvetett költségek felosztása

e, raktárra vétel

f, TÖK átvezetése hozam számlára

Ga, KÉK, ha $TÖK > NYÁR$

Gb, KÉK, ha $TÖK < NYÁR$

h, értékesítés árbevétele

i, értékesítés áfája

j, készletcsökkenés

Ka, készletcsökkenésre jutó KÉK, ha $TÖK > NYÁR$

Kb, készletcsökkenésre jutó KÉK, ha $TÖK < NYÁR$

l, időszaki költségek átvezetése ráfordítás számlára

m, ráfordítás számla átvezetése eredmény számlára

n, bevétel számla átvezetése eredmény számlára

Könyvelés III.

elsődleges költségnem, másodlagos költségviselő-költséghely könyvelés/
értékbeni nyilvántartás van/ forgalmi eljárásra épülő eredménykimutatás

A vállalkozás elsődleges költségnem, másodlagos költségviselő-költséghely könyvelést vezet, forgalmi költség eljárásra épülő eredménykimutatást készít, készletszámlát vezet (nyilvántartás tervezett önköltségen)

A költségek könyvelése	Raktárra vétel	Értékesítés
T 51-57 K 1-4 anyagjellegű, személyi jellegű költségek, értékcsökkenési leírás Költséghelyesbítések (elhatárolások, megtérülések) T 6,7 K 59 (a fenti költségek) másodlagos költségviselő-költséghely könyvelése T 6 K 6 társüzemi költségek felosztása T 7 K 6 üzemi költségek felosztása	T 25 K 79 készletre vétel (NYÁR) T 79 K 7 TÖK átvezetése a hozamszámlára A, T 258 K 79 készletérték-különbözet, ha a TÖK>NYÁR B, T 79 K 258 készletérték-különbözet, ha a TÖK<NYÁR (A 79. Hozamszámlának a raktárra vétel után 0 lesz az egyenlege.) (Ebben az esetben a 25. Ktm és a hozzátartozó 258. Ktm KÉK-e együttes egyenlege mutatja a tényleges önköltséget)	Árbevétel: T 311 K 911 eladási ár T 311 K 467 áfa Készletcsökkenés: T 81 K 25 készletcsökkenés (NYÁR) A, T 81 K 258 készletcsökkenésre jutó készletérték-különbözet, ha a TÖK>NYÁR B, T 258 K 81 készletcsökkenésre jutó készletérték-különbözet, ha a TÖK<NYÁR

Feladatmegoldás I.

elsődleges költségnem, másodlagos költséghely, költségviselő
könyvelés

Sorszám	Gazdasági esemény	T számla	K számla	T és K összeg (e ft)
1a	anyagjellegű költségek	511	211	2000
2a	személyi jellegű költségek	541	471	2700
3a	értékcsökkenési leírás	571	139	300
4a	másodlagos költségviselő könyvelés	71	59	2500
5a	másodlagos költséghely könyvelés	62	59	2500
6a	költséghelyi költségek felosztása a költségviselőkre	71	62	1500

Feladatmegoldás II.

készletre/raktárra vétel, értékesítés, készletcsökkenés

Sorszám	Gazdasági esemény	T számla	K számla	T és K összeg (e ft)
7a	készletre vétel, nyilvántartási áron	251	79	4500
8a	értékesítés, eladási áron	311	911	6750
8b	áfa	311	467	1822,5
8c	készletcsökkenés, nyilvántartási áron	811	251	4050
7b	készletre vétel, tényleges önköltségen	79	71	4000
7c	kék megállapítása	79	258	500
8d	Készletcsökkenés, tényleges önköltségen	258	811	450

Mellékszámítások I.

Sorszám	Mellékszámítások
4a	$5000 \text{ e} = (2000\text{e} + 2900\text{e} + 300\text{e})$ $\times 0,5 = 2500$ - 71. tevékenység költségei
5a	2500 – 62. szolgáltatást végző üzemek költségei
6a	$2500 \times 0,6 = 1500$ felosztott költségek
7a	$500 \times 9\text{e} = 4500$
8a	$500 \times 0,9 \times 15000 = 6750000$
8c	$500 \times 0,9 \times 9000 = 4050000$
7b	$2500 + 1500 = 4000$

Mellékszámítások II.

Sorszám	Mellékszámítások
7c	+tök 4000=(200+2500+1500) <u>- nyár 4500 (251)</u> kék -500 (258)
8d	500.000Ft:500db=1000 Ft/db készletérték különbözet (kék) 500x0,9x1000=450.000

Esettanulmány (STK „összefoglaló”)

- Az „STK” Zrt. tárgydőszaki gazdálkodásáról a következő információkat ismeri:
- **Nyitó adatok:**
  - Befejezetlen termelés 700 EFt
  - Késztermékek tényleges előállítási költségen 200 EFt (200 db)
- **Tárgydőszaki költségek:**
  - „egyből” közvetlen költségek 8 200 EFt
  - költség helyi költségek, általános költségek 11 000 EFt
  - Gyártás során keletkezett hulladék 200 EFt
  - Utólag felosztásra kerülő általános költségek 3 000 EFt
- **Egyéb információk:**
  - Raktárra vett késztermék mennyisége 9 000 db
  - Értékesített mennyiség 9 100 db
  - Eladási ár ÁFA nélkül 2 000 Ft/db
  - Befejezetlen termelés záró állománya 1 800 EFt
  - Hiány 20 db
- **Kiegészítő információ:**
  - A vállalkozás a FIFO készletértékelési eljárást alkalmazza.

Számítsuk ki először a befejezett termelés értékét, majd utána a közvetlen önköltséget!

• + nyitó befejezetlen termelés értéke	700
• + közvetlenül elszámolható költségek	8 200
• – hulladékmegtérülés	200
• + felosztott költségek	3 000
• – záró befejezetlen termelés értéke	1 800
=Befejezett termelés értéke	9 900 EFt

Közvetlen önköltség = $9\,900 \text{ EFt} / 9\,000 \text{ db} = 1,1 \text{ EFt/db}$

Nyitó készlet „önköltsége” = $200 \text{ EFt} / 200 \text{ db} = 1 \text{ EFt/db}$

Vezessük le az üzemi (üzleti) tevékenység eredményét forgalmi költség eljárással!

- **„Előkészületek”:**

- Árbevétel = $9\,100 \text{ db} \cdot 2 \text{ Eft/db} =$ 18 200 Eft
- Értékesítés elszámolt közvetlen önköltsége („FIFO-val!”)
= $200 \text{ db} \cdot 1 \text{ Eft/db} + 8\,900 \text{ db} \cdot 1,1 \text{ Eft/db} =$ 9 990 Eft
- Fel nem osztott költségek
= $11\,000 \text{ Eft} - 3\,000 \text{ Eft} =$ 8 000 Eft
- Hiány értéke = $20 \text{ db} \cdot 1,1 \text{ Eft/db} =$ 22 Eft

- **Forgalmi költség eredménykimutatás (adatok Eft-ban)**

- Árbevétel 18 200
- É elsz klen Ö-e 9 990
- É BRUTTÓ eredménye 8 210
- É ktett költségei 8 000
- Egyéb ráf... 22
- **Üzemi eredmény + 188**

Vezessük le az üzemi (üzleti) tevékenység eredményét összköltség eljárással!

- „Előkészületek”:

- STK nyitó állománya = 700 EFt + 200 EFt = 900 EFt
- Késztermékek záró mennyisége
= 200 db + 9 000 db – 9 100 db – 20 db = 80 db
- Késztermékek záró állománya = 80 db * 1,1 EFt/db = 88 EFt
- STK záró állománya = 1 800 EFt + 88 EFt = 1 888 EFt
- STKÁV = 1 888 EFt – 900 EFt = +988 EFt
- Költségnekem = 8 200 EFt + 11 000 EFt – 200 EFt = 19 000 EFt

- **Összköltség eredménykimutatás (adatok EFt-ban)**

- Árbevétel 18 200
- STKÁV + 988
- SEEAÉ 22 (!!!)
- Költségnekem 19 000
- Egyéb ráf... 22
- **Üzemi eredmény + 188**

Tesztkérdés 1

Egészítse ki az alábbi mondatot a megfelelő szavakkal!

Az számviteli törvény előírja, hogy a számviteli politika részét képezi önköltségszámítási szabályzat. Mentessülnek ez alól azok a vállalkozások, akiknek ..... (-elábé, -közvetített szolgáltatások) nem éri el az egy milliárd Ft-ot, vagy a ..... nem haladja meg az ötszázmillió Ft-ot.

Tesztkérdés 2

Az alábbi állításokról döntse el, hogy igaz, vagy hamis!

Állítás	I	H
Ha a KÉK kedvező, az azt jelenti, hogy a számlának K egyenlege van.		
A költségelszámolás módját a vállalkozások szabadon választhatják.		
A befejezetlen termelést év végén a leltár alapján raktárra kell venni.		
Minden költségből ráfordítás lesz, legkésőbb a zárási munkálatok során.		
Ha az állományváltozás pozitív, akkor a STK záró egyenlege nagyobb a nyitónál.		

Ajánlott irodalom

- Siklósi-Veress (2016):_Könyvvezetés és Beszámolóképzítés 2016, Saldo 2.11. Saját termelésű készletek

Vonatkozó részek

- Dr. Sztanó Imre, Veress Attila (2013) Vezetői számvitel 5.fejezet
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/0007_a2_1038_1039_1041_bavezetoiszamvitel/adatok.html